

Park Leśny

Park Leśny

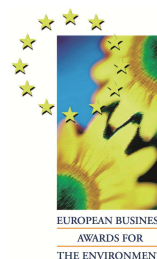
Zakład Usługowy mgr inż. Witosław Grygierczyk

44-114 Gliwice ul. Ustroń 3

tel.: 602-340-488

e-mail: biuro@parklesny.eu

<http://www.parklesny.eu>

Umowa: z dnia 13.02.2017 r.

Zadanie:

Projekt ochrony wpisanego do rejestru zabytków parku Zespołu Pałacowo-Parkowego w Sierakowie Śląskim, położonym w Sierakowie Śląskim przy ul. Parkowej

Obiekt:

Zespół Pałacowo – Parkowy w Sierakowie Śląski

Branża:

Dokumentacja dendrologiczna

Stadium:

Inwentaryzacja dendrologiczna z projektem gospodarki zadrzewieniem

Zleceniodawca:

**GMINA CIASNA
42-793 Ciasna
ul. Nowa 1A**

Projektant:
(Opracowujący)

mgr inż. Witosław Grygierczyk
Rzeczoznawca nr 03/2004

Data:

luty - czerwiec 2017 r.

*Dokumentacja podlega ochronie
Ustawa o prawie autorskim
(Dz. U. Nr 24/94)*

Niniejszym oświadczam, że przedmiotowe opracowanie zostało uznane za sporządzone prawidłowo zgodnie z przepisami oraz umową i jest kompletne z punktu widzenia celu, któremu ma służyć.

Gliwice dnia **12 czerwiec 2017 r.**

SPIS TREŚCI

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	3
1. Zadanie	4
2. Zleceniodawca	4
3. Podstawa opracowania.....	4
4. Przedmiot opracowania	4
5. Zakres opracowania	4
6. Prace terenowe.....	5
7. Prace kameralne	5
8. Zestawienia inwentaryzacyjne	6
9. Zestawienia analityczne	7
10. Edycja map inwentaryzacyjnych i analitycznych	8
11. Omówienie wyników inwentaryzacji i analiz	8
12. Gospodarki niską szatą roślinną (trawniki).....	9
13. Cieki wodne i staw	10
14. Warunki realizacji prac w drzewostanie	11
15. Uwagi ogólne.....	12

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Zestawienia inwentaryzacyjne:
  - a. drzewa
  - b. skupiny drzew
  - c. krzewy
2. Zestawienie drzew do pielęgnacji
3. Zestawienie drzew do wycinki
4. Zestawienia drzew najstarszych
5. Mapa inwentaryzacyjna,
6. Mapa analityczna, gospodarka zadrzewieniem:
  - a. drzewa do pielęgnacji
  - b. drzewa do usunięcia
  - c. drzewa bez zabiegów
7. Mapa – analiza wiekowa
8. Mapa – niska szata roślinna
9. Dokumentacja fotograficzna

1. Zadanie

Projekt ochrony wpisanego do rejestru zabytków parku Zespołu Pałacowo-Parkowego w Sierakowie Śląskim, położonym w Sierakowie Śląskim przy ul. Parkowej

2. Zleceniodawca **GMINA CIASNA**

42-793 Ciasna ul. Nowa 1A

3. Podstawa opracowania

Podstawę opracowania stanowi umowa z dnia 13.02.2017 r.

4. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest zadrzewienie, wpisanego do rejestru zabytków parku Zespołu Pałacowo-Parkowego w Sierakowie Śląskim wpisanego do rejestru zabytków województwa częstochowskiego pod nr: A/462/89.

Zgodnie z treścią zawartej umowy, niniejsza dokumentacja **nie jest projektem rewaloryzacji założenia parkowego**. Ma ona jedynie na celu zinventaryzowanie zachowanego zasobu szaty roślinnej wraz z zaplanowaniem prac mających ochronić, znacznie zdegradowany i zaniedbany drzewostan. Ma też zabezpieczyć najcenniejsze jego elementy przed destrukcyjnym działaniem czasu i brakiem odpowiedniej opieki. Jednocześnie zaplanowane prace nie będą ingerować w historyczny skład gatunkowy drzew oraz układ kompozycyjny, natomiast dokumentacja będzie mogła posłużyć do dalszych opracowań projektowych zgodnych z wymogami określonymi w zaleceniach konserwatorskich wydanych w dniu 05.04.2017 r., pismo nr: C-ZZ.5146.23.2017.

Zamawiający, na etapie opracowywania dokumentacji, nie określił swoich zamierzeń związanych z użytkowaniem tego obiektu oraz ograniczył zakres opracowania do wskazanych w umowie zadań.

5. Zakres opracowania

W zakresie niniejszego opracowania jest wykonanie dokumentacji związanej z ochroną zasobów przyrodniczych ww. parku, poprzez opracowanie:

1. Zestawienia tabelarycznego inwentaryzacji dendrologicznej wraz z gospodarką zadrzewieniem, zawierającego:
  - a. Numer inwentaryzacyjny,
  - b. Nazwę gatunkową,
  - c. Obwód na wysokości 1,3 m,

- d. Opis stanu sanitarnego i technicznego,
- e. Zalecenia dotyczące usunięcia lub dalszego zachowania wraz ze wskazaniami pielęgnacyjnymi.
2. Graficznego przedstawienia inwentaryzacji dendrologicznej z gospodarką zadrzewieniem, zawierającego:
  - a. Mapę inwentaryzacyjną,
  - b. Mapę gospodarki zadrzewieniem
  - c. Mapę - analiza wiekowa.
3. Projekt gospodarki niską szatą roślinną (trawniki) zawierający opis i mapę obrazującą założenie.
4. Opis prac związanych z oczyszczeniem cieków wodnych i stawu.

6. Prace terenowe

W celu zebrania niezbędnych materiałów podczas prac terenowych przeprowadzone zostały następujące czynności:

1. naniesienie na wydruki map geodezyjnych drzew i krzewów zlokalizowanych i zidentyfikowanych w terenie,
2. oznaczenie gatunków drzew i krzewów,
3. wykonanie pomiarów dendrometrycznych,
4. określenie stanu drzew pod kątem bezpieczeństwa, kondycji fizjologicznej, zachowania statyki, wartości historycznej i przyrodniczej oraz wskazaniem ewentualnego występowania na poszczególnych drzewach gatunków roślin, zwierząt i grzybów podlegających ochronie gatunkowej w myśl ustawy o ochronie przyrody,
5. ocena stanu drzew i krzewów wraz ze wstępnym typowaniem do:
  - a. pielęgnacji, z podaniem zakresu prac, w tym ewentualnej konieczności instalowania wiązań,
  - b. usunięcia,
  - c. pozostawienia bez zabiegów.

7. Prace kameralne

Zebrane w trakcie prac terenowych informacje zostały uporządkowane i podane dalszej obróbce. Przeprowadzono następujące prace:

1. zebrane w trakcie prac terenowych informacje wprowadzono do bazy programu komputerowego „Arborysta 2,0”, nanosząc na udostępnione pod-

- kłady geodezyjne lokalizację zinwentaryzowanych drzew i krzewów, wraz z wprowadzeniem ich opisów,
2. opracowanie tabelarycznych zestawień inwentaryzacyjnych i analitycznych,
  3. edycja map inwentaryzacyjnych i analitycznych.

8. Zestawienia inwentaryzacyjne

Opracowano trzy zestawienia inwentaryzacyjne:

1. Zestawienie inwentaryzacyjne drzew,
2. Zestawienie skupin drzew – duża ilość młodych drzew pochodzących z samosiewu przewidzianych do usunięcia,
3. Zestawienie pojedynczych krzewów.

Nazwy gatunkowe drzew i krzewów podano wg „Dendrologia” W. Seneta i J. Dolatowski (PWN 2008).

Wykaz drzew i krzewów zawiera: liczbę porządkową, numer inwentaryzacyjny, gatunek, obwód pnia mierzony zgodnie z ustawą z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (D.U. 92/2004 poz.880 z późniejszymi zmianami), uwagi o stanie fitosanitarnym i technicznym oraz zalecenia. Brak zapisu w kolumnie „uwagi” oznacza, że nie wnosi się zastrzeżeń do stanu technicznego i fitosanitarnego.

Objaśnienia przykładowych zapisów w zestawieniu:

- a) w kolumnie „**Nr inw.**”, zapis np.: „1.1” i „1.2” – pod jednym numerem głównym („1”) zinwentaryzowano dwa drzewa różnych gatunków,
- b) w kolumnie „**Obwód**”, zapis np.: 31;32;33 (liczby rozdzielone znakiem „;”) opisano drzewo wielopniowe,
- c) w kolumnie „**Uwagi**”, zapis np.: 31+32+33 (liczby rozdzielone znakiem „+”) opisano pod jednym numerem inwentaryzacyjnym kilka drzew rosnących bardzo blisko siebie,
- d) w kolumnie „**Zalecenia**” zastosowano opisanie proponowanych zaleceń z zastosowaniem następujących skrótów:
  - ✓ **CPS** – cięcia pielęgnacyjno sanitarne – zakres obejmuje wykonanie wszystkich niezbędnych prac w koronie, w tym także konieczne drobne korekty kształtu i wysokości (po dokonaniu oceny z wysokości korony). Jednorazowy ubytek żywej masy korony nie powinien przekraczać 25%.

- ✓ **CF** – cięcia formujące – zabieg ten dotyczy drzew młodych lub niskich, zmierza do poprawy wyglądu oraz wczesnej likwidacji wad budowy.
- ✓ **KK** – korekta korony – usunięcie części gałęzi lub konara z peryferyjnej partii korony celem poprawienia statyki drzewa lub wyeliminowania możliwości wyłamania konarów lub odnóg, niwelowania wad budowy.
- ✓ **Rh** – redukcja wysokości – obejmuje obniżenie wierzchołkowej partii korony w przypadkach występowania potencjalnego zagrożenia. Nie należy mylić tego zabiegu z „ogławianiem”. Cyfra obok określa rozmiar redukcji, np. zapis „Rh 2 m” oznacza wykonanie obniżenia drzewa o 2 m.
- ✓ **Wz(4)d** – wiązanie elastyczne. Podany przykładowo zapis oznacza:
  - Cyfra w nawiasie **(4)** – podana przez producenta wytrzymałość liny,
  - Litera „d” – wiązanie elastyczne – dynamiczne,
  - Litera „s” – wiązanie elastyczne – statyczne.
  - Brak podania ilości wiązań oznacza instalowanie 1 kompletu. W przypadku instalowania kilku wiązań podano ich ilość i sposób montażu, np.: 3 szt. w trójkąt, szeregowo, obiegowo.

9. Zestawienia analityczne

Opracowując zestawienia analityczne sporządzono:

1. zestawienie najstarszych drzew (analiza wiekowa). Celem opracowania tego zestawienia wykorzystano „Tabele średnic pni drzew w zależności od wieku” opracowanej przez Profesora Longina Majdeckiego.

Przyjęto granice czterech grup wiekowych:

- a. w wieku powyżej 200 lat – wyrosłe przed 1820 rokiem,
  - b. w przedziale wiekowym 120-200 lat – wyrosły pomiędzy 1820 a 1900 rokiem,
  - c. w przedziale wiekowym 80-120 lat – wyrosły pomiędzy 1900 a 1939 rokiem (do wybuchu II wojny światowej),
  - d. W wieku poniżej 80 lat – wyrosłe po 1939 roku (nie ujęto w zestawieniu).
2. zestawienie drzew wytypowanych do przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych i konserwatorskich. Szczególną uwagę zwrócono na drzewa najstarsze, planując prace zabezpieczające przed degradacją (deklasacją).

3. wykaz drzew wytypowanych do usunięcia. W trakcie prac terenowych wytypowano drzewa, które należy usunąć. Przyjęto następujące kryteria wyboru:
  - a) stan zdrowotny i techniczny drzew,
  - b) zagrożenie dla ludzi i mienia,
  - c) drzewa wybitnie przeszkadzające w prawidłowym rozwoju drzew dorodnych, biczując lub ograniczając rozwój ich koron,
  - d) młody, spontaniczny samosiew.
4. Wycinkami będą musiały być objęte drzewa przedstawione w zestawieniu „skupiny drzew”, pochodzące ze spontanicznego samosiewu.
5. Kępy krzewów należy poddać zabiegom pielęgnacyjnym – cięcia sanitarne i formujące.

10. Edycja map inwentaryzacyjnych i analitycznych

Edytując w programie Arborysta 2,0 mapy do wydruku, sporządzono:

1. mapę inwentaryzacyjną,
2. mapy analityczne:
  - ✓ mapa z graficzną analizą wiekową,
  - ✓ drzew wytypowanych do przeprowadzenia cięć pielęgnacyjnych, oznaczonych kółkiem koloru zielonego,
  - ✓ drzew wytypowanych do usunięcia, oznaczonych krzyżykiem koloru czerwonego,
  - ✓ drzew bez zabiegów, oznaczonych krzyżykiem koloru czarnego.

11. Omówienie wyników inwentaryzacji i analiz

Inwentaryzacja zawiera ogółem:

- ✓ 1319 pozycji inwentaryzacyjnych, w tym drzewa jedno i wielopniowe oraz małe grupy drzew,
- ✓ 29 wielogatunkowych skupin drzew,
- ✓ 6 krzewów

Do przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych i konserwatorskich wytypowano:

- ✓ 487 drzew, w tym jedno i wielopniowych.

Do usunięcia wytypowano:

- ✓ 601 pozycji inwentaryzacyjnych drzew, w tym drzewa jedno i wielopniowe oraz małe grupy drzew.

- ✓ 29 wielogatunkowych skupin drzew. Dopuszcza się pozostawienie części z tych drzew, po zatwierdzeniu w ramach nadzoru autorskiego i konserwatorskiego.

Zidentyfikowano 164 drzew wyrosłych przed 1939 r., w tym:

- ✓ w wieku powyżej 200 lat – 8 szt.
- ✓ w przedziale wiekowym 120-200 lat – 59 szt.
- ✓ w przedziale wiekowym 80-120 lat – 97 szt.

12. Gospodarka niską szatą roślinną

W chwili sporządzania dokumentacji, na niską szatę roślinną składają się zaniedbane trawniki (przerośnięte chwastami) oraz spontanicznie powstała mieszanka wielu gatunków traw. Stan ten jest bezpośrednim wynikiem wieloletnich zaniechań pielęgnacyjnych.

Runo parkowe wyparte zostało niemal całkowicie przez uciążliwe, inwazyjne chwasty, takie jak: rdestowiec ostrokończysty (*Fallopia japonica*), podagrycznik pospolity (*Aegopodium podagraria*), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*), glistnik jaśkółcze ziele (*Chelidonium majus*), szczaw polny (*Rumex acetosella*). W nielicznych tylko miejscach spotkać można niewielkie powierzchnie pokryte jeszcze cennymi gatunkami roślin runa, takich jak: konwalia majowa (*Convallaria majalis*), dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*), kuklik pospolity (*Geum urbanum*), kokoryczka wonna (*Polygonatum adoratun*), konwalijka dwulistna (*maianthemum bifolium*).

Celem przywrócenia właściwego dla siedliska i miejsca, składu gatunkowego zieleni niskiej, nieodzownym będzie wykonanie odrębnego opracowania, po zdefiniowaniu przez Właściciela funkcji parku, jaką ma pełnić w przyszłości.

Wskazaniem jest podjęcie od zaraz prac ograniczających dalsze rozprzestrzenianie się gatunków niepożądanych i inwazyjnych poprzez systematyczne (minimum 4 razy w roku) ich wykaszanie wraz z promowaniem występujących gatunków runa parkowego oraz koszenia trawnika (obecnie łąki) na przedpolu pałacu od strony parku. Prace te należy traktować jako interwencyjno – zabezpieczające, do czasu zdefiniowania docelowego zagospodarowania terenu parku.

Na załączonej mapie przedstawiono lokalizację łąk i niewielkie powierzchnie z występującymi, cennymi przyrodniczo, roślinami runa parkowego. Pozostała powierzchnia pokryta jest roślinnością uciążliwą (chwasty) i inwazyjną lub nie występuje na niej żadna roślinność niska.

13. Cieki wodne i staw

W centralnej części parku znajduje się staw, w chwili obecnej, w wyniku wieloletnich zaniedbań konserwacyjnych jest silnie zamulony. Staw zasilany jest wodą doprowadzaną przez ciek wodny. Pomimo znacznego zamulenia nadal woda przepływa przez staw. W południowej części, pomiędzy ciekami doprowadzającym, a odprowadzającym wodę wyrosły liczne olsze czarne. Pierwotna powierzchnia lustra wody wynosiła około 3.200 m².

Ciek zasilający staw oraz odprowadzający z niego wodę ma łączną długość 383 m, w tym:

- a. W granicach działki – 330 m (w tym przepusty)
- b. Poza granicą działki – 53 m

Spiętrzenie wody w stawie można było regulować istniejącym do dzisiaj mni-chem. Wystarczy go oczyścić i wstawić zastawkę z bali o grubości 45 - 50 mm.

Przejście przez cieki zapewniają 4 przepusty rurowe o średnicy 50 i 60 cm, o łącznej długości 46,5 m.

W celu udrożnienia i przywrócenia wartości przyrodniczych, dekoracyjnych i gospodarczych cieków wodnych i stawu, należy wykonać podstawowe, a zaniedbane przez dziesięciolecia, prace związane z ich bieżącym utrzymaniem. W zakresie i projekcie prac będzie należało uwzględnić:

- 1) Wykarczowanie licznych drzew (głównie olszy czarnej) z dna oraz z brzegów stawu,
- 2) Odmulenie całego stawu,
- 3) Wyprofilowanie skarpy stawu. Rozważyć należy czasowe zabezpieczenie faszyną,
- 4) Odmulenie dna cieków na całej ich długości,
- 5) Odmulenie i poprawę stanu technicznego przepustów. Niektóre z nich mogą wymagać prac konserwacyjnych – budowlanych,
- 6) Oczyszczenie mnicha i wstawienie zastawek,
- 7) Zabezpieczenie kamieniem polnym brzegów cieku przy wylotach z przepustu, jak pokazano w dokumentacji fotograficznej.

14. Warunki realizacji prac w drzewostanie

Przystępując do realizacji prac związanych z wykonaniem wycinek i zabiegów pielęgnacyjno-sanitarnych i zabezpieczających, należy przestrzegać następujących zasad:

1. prace mogą być realizowane tylko i wyłącznie przez osoby posiadające wymagane uprawnienia określone przepisami ustawy o ochronie kultury i dziedzictwa narodowego (D.U. z dnia 13 marca 2015 r. Poz. 383).
2. oceny stanu zachowania drzew i wydanie zaleceń dotyczących proponowanych zakresów prac, dokonano na podstawie oględzin z poziomu gruntu, dlatego dopuszcza się dokonania zmian w proponowanym zakresie, po dokonaniu penetracji korony drzewa. Zmiany te muszą być zaakceptowane przez autora dokumentacji i Zamawiającego,
3. podstawową techniką prac w koronach drzew jest „technika linowa” (arborystyczna), warunkowo bezpośrednio przy utwardzonych drogach dopuszcza się użycie podnośników koszowych,
4. pniaki po wyciętych drzewach, znajdujące się blisko krawędzi alejek, należy frezować na głębokość około 30 cm poniżej gruntu,
5. do mechanicznego wzmacniania koron drzew Zamawiający dopuszcza stosowanie wiązań spełniających następujące wymagania:
  - a. użyty system powinien cechować się możliwością samoregulacji wraz z przyrostem pni na grubość,
  - b. mieć możliwość instalowania jako wiązanie statyczne lub dynamiczne (ze zintegrowanym amortyzatorem),
  - c. lina i inne elementy systemu winna być koloru czarnego lub innego, nie kontrastującego z kolorem kory drzew,
  - d. dopuszcza się stosowanie tylko i wyłącznie lin polipropylenowych o współczynniku rozciągliwości 15-20% i wytrzymałości podanej przez producenta systemu (np.: 2; 4 lub 8 ton), dostosowanej do potrzeb,
  - e. liny muszą być odporne na działanie promieniowania ultrafioletowego, dopuszczając możliwość degradacji ich wytrzymałości pierwotnej do 2% rocznie, o rekomendowanym minimum ośmioletnim okresie użytkowania,
  - f. system wiązań musi być kompletowany i instalowany zgodnie z instrukcją opracowaną przez producenta oraz zgodny z zaleceniami europejskich or-

- ganizacji branżowych. Niedopuszczalnym jest stosowanie wiązań kompletowanych z elementów systemu pochodzących od różnych producentów,
- g. sposób instalacji wiązań elastycznych musi być zgodny z instrukcją producenta i ogólnymi zasadami montażu.
- h. atest na linę musi być wydany przez jednostkę certyfikacyjną akredytowaną do udzielenia certyfikatów w którymkolwiek państwie UE.

Zakazy:

1. do prac związanych z pracami pielęgnacyjnymi i instalacją wiązań obowiązuje **bezwzględny zakaz** stosowania drzewołazów lub innych urządzeń powodujących kalectwo drzewa,
2. Nie dopuszcza się stosowania zabiegów tzw. „chirurgii drzew” – np.: czyszczenia ubytków, impregnacji drewna, jako szkodliwych dla ekosystemu, itp..
3. Nie dopuszcza się stosowania wiązań przewiertowych i innych opasowych (mieszanej konstrukcji) nie posiadających atestu jakości i certyfikatu przydatności do wzmocnienia konstrukcji koron drzew jako komplet.

15. Uwagi ogólne

Niniejsza dokumentacja, zgodnie z zawartą umową, zawiera:

- ✓ inwentaryzację istniejącego zadrzewienia,
- ✓ gospodarkę zadrzewieniem - planowane prace zabezpieczające zdegradowany i zaniedbany drzewostan,
- ✓ opis stanu niskiej szaty roślinnej,
- ✓ opis stanu cieków wodnych.

Zaproponowany zakres działań należy traktować jako prace interwencyjne – zabezpieczające. Aby obiektowi pałacowo-parkowemu nadać funkcję użytkową zgodną z potrzebami Właściciela i walorami historycznymi, niezbędnym jest podjęcie następujących działań:

- 1) Właściciel musi określić swoje plany związane z użytkowaniem parku i funkcją jaką ma pełnić,
- 2) Opracowanie pełnej dokumentacji, zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi wydanymi w dniu 05.04.2017 r., pismo nr: C-ZZ.5146.23.2017